પ્રવચન નં. ૪૦ ગાથા - ૧૧ તા. ૨૨-૭-૭૮ શનિવાર, અષાઢ વદ-૨ સં. ૨૫૦૪

વસ્તુનું વિશ્વદર્શન એ જૈનદર્શન એનો આ ગાથા પ્રાણ છે. ઝીણું બહુ ઝીણું !

અહીંયાં કહે છે જુઓ અહીં આવ્યા, અહીં શુદ્ધનય કતકફળના સ્થાને છે. છે ? છેલ્લી લીટી ચાર છે. શું કહે છે ? કે આ આત્મા જે છે વસ્તુ એ પૂરણ અતીન્દ્રિય આનંદઘન છે ત્રિકાળ સત્ છે અને એમાં ચિદ્ઘન જ્ઞાનાનંદનો એ પિંડ છે, આનંદનો એ ગંજ છે એને અહીંયા જ્ઞાયકભાવ ત્રિકાળી જ્ઞાયકભાવ જાણક સ્વભાવભાવ એને અહીંયાં ત્રિકાળી આત્મા કહે છે, એની દૃષ્ટિ કરવી. આહાહા ! એવો ત્રિકાળી જ્ઞાયક જે પરમ સત્ય પ્રભુ પોતે જ પૂર્ણાનંદનો નાથ પરમ સર્વોત્કૃષ્ટ પ્રભુ છે. આહાહા ! એનો કોઈ કર્તા પ્રભુ બીજો કોઈ છે નહીં. સ્વયંભૂ છે. એવી જે ચીજ એને રાગના ભાવથી સંયોગના ભાવથી, પર્યાયની એક સમયની દશા, તેનાથી પણ અંતર વસ્તુ જે પૂરણ–પૂરણ છે એ ઉપર દૃષ્ટિ કરવી અને જ્ઞાયકભાવનો અનુભવ કરવો એનું નામ સમ્યગ્દર્શન ને ધરમની પહેલી સીઢી છે. આહાહા ! સમજાણું કાંઈ ?

જેમ પાણીમાં મેલ હોય છે, એમાં નિર્મળી એક ઔષધિ થાય છે. એ નિર્મળી ઔષધિ નાખવાથી મેલ અને પાણી બેય જુદાં પડી જાય છે. એમ આ આત્મા આનંદનો નાથ પ્રભુ ! સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ પોતે સ્વરૂપ છે, એમાં જે આ પુણ્ય ને પાપના ભાવ–હિંસા, જૂઠું, ચોરી, વિષય–ભોગવાસના અને દયા, દાન, ભક્તિ, પૂજા, વ્રતાદિના ભાવ એ બધાં મલિન ભાવ છે. એ પાણીમાં જેમ કાદવનું મલિનપણું છે એમ આત્માના ત્રિકાળી સ્વભાવમાં આ વસ્તુ નથી. પણ એની વર્તમાન પર્યાયમાં એ મલિન ભાવ છે. આહાહા ! આ શરીર, વાણી એ તો જડ છે એ તો એમાં છે જ નહીં આ તો માટી છે. વાણી, શરીર, કર્મ, પર વસ્તુ (એ) એમાં આત્મામાં છે જ નહીં. પણ એની દશામાં થતા પુણ્ય ને પાપના મલિનભાવ, ચાહે તો દયાનો દાનનો ભક્તિનો પૂજાનો ભગવાનના સ્મરણનો ભાવ હો પણ (એ) ભાવ છે રાગ અને મલિન. આહાહા !

એ મલિનભાવ અને આત્મા જ્ઞાયકભાવ, એ જેમ પાણીમાં મેલ છે ને નિર્મળી ઔષધિ

નાખતાં જુદુ પડી જાય છે, એમ આત્મામાં/ઝીણી વાત છે બાપુ ! અનંતકાળમાં એણે કોઈ દી 'કરી નથી અનંતકાળ ચોરાશીના અવતાર ચોરાશીની લાખ યોનિના અવતાર અનંત અનંત કર્યા. આહાહા ! ચોરાશી લાખ યોનિ કહે છે ને ? એમાં એક એકમાં અનંત વાર જન્મ્યો છે. આહાહા ! ભૂલી ગયો.

અહીંયાં કહે છે કે એવા જનમ મરણના કારણરૂપ જે ભાવ. આહાહા ! પુણ્ય ને પાપનો જે ભાવ એ મલિન ભાવ છે અને ભગવાન અંદર જેમ જળ નિર્મળ છે એમ એનો સ્વભાવ શુદ્ધ જ્ઞાનાનંદ, શુદ્ધ પરમ ઈશ્વરસ્વરૂપ, પરમ શાંતસ્વરૂપ, પરમ વીતરાગસ્વરૂપ એવું એનું ત્રિકાળી સ્વરૂપ છે. આહાહાહા ! સમજાણું કાંઈ ? એના ઉપર નજર પડતાં રાગ અને આત્મા બે ભિન્ન પડી જાય (છે). આહાહા ! છે ? શુદ્ધનયને કતકફળ એટલે નિર્મળી ઔષધિ એ પાણીમાં જેમ મેલ હોય ને નિર્મળી ઔષધિ નાખતાં મેલ અને પાણી જુદાં પડી જાય છે, એમ ભગવાન આત્મા સચ્ચિદાનંદ શુદ્ધ ત્રિકાળી સ્વરૂપ છે, એમાં પુણ્ય ને પાપના ભાવ એ મેલ છે. એમાં ભેદજ્ઞાન કરતાં એનાથી ભિન્ન મારી ચીજ જ્ઞાયકભાવ છે એમ શુદ્ધનયનો વિષય–ત્રિકાળી જ્ઞાયકભાવનો અનુભવ કરતાં, આહાહા ! એ શુદ્ધનય કતકફળના સ્થાને તેથી શુદ્ધનયનો આશ્રય કરે છે. ઝીણી વાત ઘણી બાપુ ! આહા !

આ બહારનાં કામ કરીએ છીએ અમે, એ બધાં મિથ્યાદૃષ્ટિના ભાવ છે. સમજાણું કાંઈ ? આ ધંધાને પાણીને સુમનભાઈ સાચું હશે આ બધુંય તમારી નોકરી બોકરીનું બધુંય. આ કારખાનાં કરોડોના ચલાવવાને અને આ અમે કરીએ છીએ (શ્રોતાઃ નોકરી નો અર્થ જ નો... કરી) નો... કરી ઈ તો છે. પણ આ કામ કારખાનાં ને પૈસા ઉઘરાવવાના ને પૈસા ઉઘરાવીને કામ કરીએ છીએ કંઈક એ તદ્દન મિથ્યાદૃષ્ટિ જુઠ્ઠીદૃષ્ટિનું પાખંડ છે. આહાહા !

કેમ ? કે પ્રભુ આત્મા એ પરદ્રવ્યથી જુદી ચીજ છે. એ જુદી ચીજ, જુદાનું કાંઈપણ કરી શકે એ ત્રણકાળમાં નહીં. (શ્રોતાઃ શેઠનું કામ નોકર ન કરી શકે ?) નોકરે ય કરે નહીં ને શેઠે ય કરે નહીં, કોણ કરતો 'તો ધૂળ, શેઠ કહેવો કોને ? અબજો રૂપિયા ને કરોડો રૂપિયા માટે શેઠ કહેવો ? શેઠ તો હેઠ છે ઈ. આત્માના સ્વભાવથી હેઠે ઉતરી ગયો છે પરને પોતાનું માનીને. શેઠ તો એને કહીએ, શેઠ એટલે શ્રેષ્ઠ એ રાગના વિકલ્પથી જુદો પાડી આત્માની દૃષ્ટિ કરે, અનુભવે એ શેઠ છે. આહાહા ! (શ્રોતાઃ તત્વની દૃષ્ટિએ ઈ શેઠ કહેવાય પણ લૌકિક દૃષ્ટિએ શેઠ કહેવાય છે ને ?) લૌકિક એટલે પાખંડ દૃષ્ટિ, લૌકિક એટલે શું ? આહાહા ! સમજાણું કાંઈ ?

એ આંહી કહે છે " તેઓ શુદ્ધનયનો આશ્રય કરે છે " એટલે ત્રિકાળી આનંદકંદ પ્રભુ ધ્રુવ અવિનાશી આત્મા, એનો જે આશ્રય કરે છે. છે ? ત્રીજી લીટી છે. છે ? હિંમતભાઈ ! ત્રીજી લીટી છે કે નહીં એને સૂઝયું કે નહીં એને ? જોડેવાળા બતાવોને એને કોક એને કોઈ દિ ' ચોપડા વાંચ્યા નથી. બધા બહારમાં કડાકૂટમાં. આહાહા ! આંહીયા કહે છે કે આ પ્રભુ અંદર જે ચૈતન્ય સ્વરૂપ છે, અતીન્દ્રિય અનંત સ્વભાવના સાગરથી ભરેલું તત્ત્વ છે. પ્રભુ ! આહાહા ! એ સચ્ચિદાનંદ સત્ શાશ્વત, ચિદ્ ને આનંદ–જ્ઞાન અને આનંદનો એ ભંડાર છે. આહાહા ! એનો જેણે આશ્રય કર્યો એનું જેણે અવલંબન લીધું, એનો જેણે આધાર બનાવ્યો. દુનિયાની કોઈ ક્રિયા, જડ આદિ છે તેની સાથે કાંઈ સંબંધ નથી અને એ પુણ્ય પાપના ભાવ થાય એ પણ

વિકારી મેલ (છે). આહાહા ! નિર્મળાનંદ પ્રભુ, જેનો સ્વભાવ નિર્મળ ચૈતન્ય (છે). જેમ જળ નિર્મળ છે એમ કાદવની મલિનતાથી પર્યાયમાં મલિનતા દેખાય છે, જળ તો નિર્મળ છે એમ ભગવાન આત્મા ચૈતન્યપ્રકાશનો પૂંજ નિર્મળ છે. ચૈતન્યનો પ્રકાશ ચૈતન્યપ્રકાશ જાણન દેખન પ્રકાશ તેનો ઈ પૂંજ સ્વરૂપ નિર્મળાનંદ છે. આહાહા ! એ એનો આશ્રય કરે, સંયોગનું લક્ષ છોડી ધૈ, અંદર દયા, દાનના વિકલ્પ ઊઠે એનુંય લક્ષ છોડી દે એ બંધનું કારણ-દુઃખનું કારણ છે. એક સમયની વર્તમાન દશા ચાલતી અવસ્થા હાલત એનું પણ લક્ષ છોડી દે. આહાહા ! અને સચ્ચિદાનંદ ધ્રુવ ચીજ ધ્રુવ છે અંદર ભગવાન નિત્ય નિત્યાનંદ પ્રભુ છે. આહાહા ! એનો જે આશ્રય કરે એને જે અવલંબે એનાં તરફ જે દશા ઢળી જાય. આહાહા ! તેને અવલોકન કરનાર એ શુદ્ધનયનો આશ્રય કરે ત્રિકાળી ચીજનો અને તેને જે અવલોકે. આહાહા ! પૂર્ણાનંદ પ્રભુ પૂરણ અંદર છે એને જે અવલોકે, તે સમ્યગ્દૃષ્ટિ છે. તે હજી ધરમની પહેલી સીઢીવાળો સમ્યગ્દૃષ્ટિ છે સંભળાય છે કે નહીં, હિંમતભાઈ ! સંભળાય છે ને ? બેય કાને ઊંચા છે, એના. ખબર છે ને. ધીરૂભાઈ આવ્યા છે, મળ્યા ? આ હિંમતભાઈ આવ્યા છે, ધીરૂભાઈ વઢવાણ. આહાહાહા ! આવ્યા છે.

આંહી કહે છે તેં કદી કર્યું નથી, સાંભળ્યું નથી પ્રભુ ! આહાહા ! કાં તો પરની દયાયું પાળવી ને ભગવાનની ભક્તિ કરવી ને વ્રત પાળવા ને એ બધી રાગની ક્રિયાઓ છે બાપુ એ કાંઈ તારી ધર્મક્રિયા નથી. (શ્રોતાઃ લોકસેવા કરવામાં તો કંઈ વાંધો નથી હેં ?) લોકસેવા કોણ કરતો 'તો મૂંઢ ? અજ્ઞાની મૂંઢ એ તો પહેલી વાત કરીને... પરની સેવા કરી શકું છું એ માન્યતા જ મિથ્યાભ્રમ પાખંડ છે. આહાહા ! (શ્રોતાઃ આપની દૃષ્ટિએ એ છે.) અજ્ઞાનીની દૃષ્ટિએ તો અજ્ઞાનપણે એ ગમે એમ માને, એથી કંઈ સત્ય થઈ જાય ? આહા... હા ! એક આંગળી આ હલે એને હલાવી શકે નહીં આત્મા ! આ તો જડ માટી છે, પ્રભુ તો ચૈતન્ય સ્વરૂપ છે. જાણનાર દેખનાર, જ્ઞાનચક્ષુ છે ઈ આને થતાને જાણે પણ થતાને કરે... એ આત્મામાં છે જ નહીં કોઈ દિ '. આહાહાહા ! સમજાણું કાંઈ ?

આ તો સારમાં સાર ગાથા છે. એનું તદ્ન માખણ છે. આહાહાહા !

જ્ઞાન, જ્ઞાન એટલે જાણવાનો સ્વભાવનો પિંડ પ્રભુ, એમાં તો પુણ્ય ને પાપના રાગેય નથી. પણ જે વર્તમાન દશા છે વર્તમાન પર્યાય, એ પણ જેમાં નથી. એ તો પરિપૂર્ણ આનંદ ને પરિપૂર્ણ જ્ઞાન ને પરિપૂર્ણ શાંતિ ને પરિપૂર્ણ વીતરાગતા, પરિપૂર્ણ ઈશ્વરતાના સ્વભાવથી ભરેલો પ્રભુ છે. આહાહાહા ! એ પામરને પ્રભુતા કેમ બેસે ? સમજાણું કાંઈ ? આહાહા !

એવો જે ભગવાન સર્વોત્કૃષ્ટ તત્ત્વ પ્રભુ પોતે છે. આહાહા ! જેની સત્તામાં જેના હોવામાં, આ શું છે એવું જણાય છે એ સત્તા ઈ ચૈતન્ય સ્વરૂપ છે. જેની ભૂમિકામાં, જેના હોવાપણામાં, આ શરીર છે, આ કર્મ છે, આ રાગ છે આ છે, આ છે એવું જેની સત્તામાં હોવાપણામાં જણાય છે, એ જાણનારો તે આત્મા છે. એ જણાય જે ચીજ એ તેની નથી. આહાહા ! છોટાભાઈ ! આવું છે આ વાત, અનંતકાળ થ્યો ભાઈ, અનંતકાળથી આથડયો વિના ભાન ભગવાન. ક્રિયાઓય કરી અનંતવાર વ્રત ને તપ ને ભક્તિ ને પૂજા ને... કરોડોનાં મંદિરો બનાવ્યાં ને... એમાં ધૂળમાં કાંઈ નથી એમાં. આહાહાહા ! એમાં રાગની મંદતા હોય તો કદાચ પુણ્ય થાય. એ પુણ્ય તો ભવ છે. આહાહા !

આંહી તો પ્રભુ કહે છે સર્વજ્ઞે કહેલું તત્ત્વ સંતો આડતિયા થઈને જગત પાસે જાહેર કરે

છે. આહાહા !

ચૈતન્ય પ્રકાશની મૂર્તિ જે આત્મા, એમાં તો વર્તમાન પુણ્ય-પાપનો ભાવેય નથી અને વર્તમાન જે દૃષ્ટિ એની કરે, એ દૃષ્ટિ પણ એમાં નથી. આહાહાહા ! શું કહ્યું ઈ ? ભાઈ મારગ કોઈ જુદી જાત છે. અરે દુનિયાને મળ્યો નથી, એ બહારમાં ભટક્યા-ભટક એક તો ધંધા આડે નવરો નથી બાવીસ કલાક પાપમાં, બાયડી છોકરાં ધંધો રળવું કારખાનાં હલાવવા ને એમાં બાવીસ કલાક પાપ, કલાક બે કલાક મળે ત્યાં માથે કુગુરુ લૂંટી લ્યે. વ્રત કરો અમારી ભક્તિ કરો, અમને દાન આપો તમારું કલ્યાણ થશે. મારી નાખ્યા ધૂળમાં ય નથી કલ્યાણ સાંભળને. આહાહા ! સમજાણું કાંઈ... ?

આંહી તો કહે છે. જેના હોવાપણામાં પૂરણજ્ઞાન ને આનંદ આદિ અને પૂરણ શાંતિ... શાંતિ... શાંતિ એ શાંતિ... શાંતિ ત્રણવાર કહ્યું પણ શાંતિ... શાંતિ... શાંતિ... શાંતિ... શાંતિ એ અનંત-અનંતવાર શાંતિ કહો તો ત્યાં શાંતિનો છેડો નથી, એટલી અંદર શાંતિ ભરી છે.

શું કહ્યું સમજાણું કાંઈ આમાં ? ભગવાન આત્મા ! આ ચિદાનંદ પ્રભુ એ પુણ્ય પાપના રાગથી તો ભિન્ન છે પણ એક સમયની પર્યાયથી ભિન્ન છે એવા તત્ત્વની અંતરમાં દૃષ્ટિ દેતાં, દૃષ્ટિ છે તે પર્યાય છે. એને અવલોકન કરનારી દશા પર્યાય છે, પર્યાય એટલે અવસ્થા. વર્તમાન હાલત, છતાં તે અવલોકન દશા તે તેનામાં નથી, તેને અવલોકે છે. આહાહાહા ! શું કહ્યું ઈ ? આહાહા ! ઝીણી વાતું બાપુ ધરમની ! આંહી તો સાધારણ માણસ આમ ભક્તિ કરી ને પૂજા કરી ને વ્રત પાળ્યા ને થઈ ગયો ધરમ ધૂળેય નથી ધરમ સાંભળને મરી ગ્યા અનંતવાર.

(શ્રોતાઃ જે કંઈ કરતો નથી એનાથી તો ઠીકને ?) એના કરતાં તો એ રખડવાનું કરે છે ઈ. આહાહા ! ગામમાં ઈસ્પીતાલ બનાવી દેવી, મંદિર બનાવી દેવાં, પૈસા ઉઘરાવવા ઈ બધાં પાપનાં ભાવ છે. (શ્રોતાઃ પુણ્યેય નહીં ?) પુણ્યેય નહીં ઉઘરાવવા એમ કીધું ને એટલે, એને કરી દઉં; કરી દઉં, કરી દઉં, કર્તા થાય છે તે મરી જાય છે અંદર આત્માથી. જ્ઞાતા ચૈતન્યમૂર્તિ પ્રભુ જગતની આંખ્યું છે એ તો જાણનાર એને કર્તા ઠરાવવો પરનો, એ ચૈતન્યના ખૂન કરે છે. એ પોતાના ચૈતન્યની હિંસા કરે છે. આહાહાહા !

એ તો ઠીક પણ અંદર રાગ કરે ને ? દયા, દાન, વ્રતનો રાગ થાય છે એને કરે તો ય પણ આત્માનું મરણ થાય છે ત્યાં. આહાહાહા ! કેમ કે રાગ છે તે સ્વરૂપથી વિપરીત છે. અને તે રાગ મારો છે અને હું કરું, એ સ્વરૂપની હિંસા છે. આકરી વાતું છે બાપુ ! દુનિયા આખી એમને એમ રખડી. ચોરાશીના અવતારમાં મનુષ્યપણું પામ્યો, પાંચ ઈન્દ્રિયો મળી, આહાહા ! એમાં જૈનકુળમાં અવતાર મળ્યા, જૈનવાણી મળી... અનંતવાર, પણ એ ચીજ શું છે તેને સમજવાની દરકાર કરી નહીં. ઢોરની જેમ અવતાર ગાળ્યાં સમજાણું કાંઈ ? આહાહા !

આંહી કહે છે ' શુદ્ધનયનો આશ્રય કરે છે ' એટલે કે ત્રિકાળી આનંદનો નાથ પ્રભુ ! અસ્તિ અસ્તિ હૈયાતિવાળું તત્ત્વ ધ્રુવ અવિનાશી પ્રભુ છે અંદર. અવિનાશી એવું જે ત્રિકાળી ધ્રુવ એનો જે આશ્રય-અવલંબન કરે છે, " તેઓ જ સમ્યક્ અવલોકન કરતા હોવાથી ", " તે જ સમ્યક્ અવલોકન કરતા હોવાથી સમ્યગ્દૃષ્ટિ છે, " આહાહાહા ! પૂરણ ચૈતન્ય સ્વભાવ, જેનો સ્વભાવ છે તે પૂર્ણ જ હોય. પૂરણ અતીન્દ્રિય આનંદનો સ્વભાવ, સ્વભાવ છે તે પૂર્ણ જ હોય.

અતીન્દ્રિય શાંતિ શાંતિ શાંતિ શાંતિ અકષાય વીતરાગ સ્વભાવ શાંતિ ! એ પણ પૂર્ણ છે. આહા...હા !

એવા પૂર્ણાનંદનો આશ્રય કરે એટલે કે તેને અવલંબે એટલે કે તેને અવલોકે. આહાહાહા ! જે જ્ઞાનની વર્તમાન દશા, પૂર્ણાનંદનો નાથ તેને અવલોકે, અવલોકનારી પર્યાય અવલોકાય છે તે ચીજમાં પેસતી નથી. તેમ અવલોકનારી પર્યાયમાં અવલોકન યોગ્ય વસ્તુ આવતી નથી. આરે...! આકરો મારગ ભાઈ ! આહાહા ! અંતરના જનમ મરણ રહિત થવાની રીત બહુ ઝીણી છે બાપા. આહાહા ! ચોરાશીના અવતાર તો અનંત કર્યાં હજી જેને મિથ્યા શ્રદ્ધા છે એને અનંતા ભવ એનાં ગર્ભમાં પડયા છે રખડવાના. આહાહા ! એ ઢોરમાં જશે, કાગડા-કૂતરામાં જશે. અહીં અબજોપતિ હોય અને માંસ દારૂ આદિ ન ખાતો હોય ને આવી મમતા ધંધાની ને આની, એ મરીને બધા ઢોરમાં જવાના, પશુમાં અવતરવાના, કેમકે જેણે વિકારીભાવની આડોડાઈ બહુ કરી આડોડાઈ ટેડાઈ, એને આ શરીર જે મનુષ્ય ઊભાં છે અને ગાય, ભેંસ, ખિસકોલી આદિ આમ આડાં છે. એ આડોડાઈ કરી એ આડોડાઈ શરીરમાં અવતરશે. આહાહાહા ! આડોડાઈ સમજે ? ટેડાઈ. ખિસકોલી, ગાય, ભેંસ, ઘોડા હાથી આદિ આમ (આડાં) છે ને ? માણસ આમ (ઊભા) છે ને ઓલાં આડાં છે. આહાહા ! જેણે માંસ દારૂ એવાં ખાધાં છે તે તો મરીને નીચે નરકમાં જાય છે. એવા ભવ પણ અનંતવાર કર્યાં. પણ એ ન હોય અને એકલાં ક્રોધ ને માન માયા કષાય લોભાદિ ભાવ તીવ્ર કર્યા છે ને એમાં જ (રચ્યો) પચ્યો છે. આહાહા ! એની કષાયની તીવ્રતાની આડસને લઈને, જેનો આત્મા તો ઊંધો પડયો પણ એનો જન્મ થશે ત્યાં શરીર આડું મળશે એને. તીરછું શરીર વાંકું મળશે. એ માણસ ઊભાં નહીં થઈ શકે. ઝીણી વાતું બાપુ ! એણે કર્યું નથી દરકાર ભાઈ. આહાહા !

આંહીથી ભવિષ્યમાં અનંતકાળ રહેવાનો છે. આત્મા નાશ થાય એવો છે ? આત્મા તો અવિનાશી છે. તો આંહીથી છૂટીને પણ રહેવાનો છે ને ? ક્યાં રહેશે ? જેણે એમ માન્યું છે કે હું દયા દાનના રાગ મારા, આ પરનું કરી શકું છું. એવા મિથ્યાત્વભાવના (ફળમાં) ભવિષ્યમાં રહેશે, દુઃખીમાં રહેશે, દુઃખમાં. આહાહાહાહા !

કેમ ભગવાન આત્મા તો અવિનાશી છે એ કાંઈ નાશ થાય એવો નથી, અને લોકોય એમ કહે છે ને દેહ છૂટે ત્યારે એ જીવ ગયો, જીવ મરી ગયો એમ કહે છે ? (ના) મરતાં દેહ છૂટે ત્યારે (બોલે કે) એ જીવ ગયો એ જીવ ગયો ! પલ્સ નથી હાથ આવતી એ જીવ ગયો ત્યારે જીવ છે એ ગયો ને ? અને પાછો ગયો ત્યાં રહેશે કે નહીં ? આહાહા !

ઈ ક્યાં રહેશે જીવ જઈને ? આ ઊંધાઈ બધી કરી છે, આ પરના કામ મેં કર્યા ને આમ કર્યાં ને પરને પરે (બીજાંએ) અભિનંદન આપ્યાં ને ભેગાં કરીને, જલસા નોંધાવીને ! તમે તો ભારે કામ કર્યું ને તમે તો પચાસ લાખ ભેગાં કર્યાં ને... આ આંધ્રપ્રદેશમાં જુઓને અત્યારે થાય છે ને ? આંધ્ર દેશમાં મોટું ખેદાન-મેદાન થઈ ગયું છે ને આંધ્રપ્રદેશમાં ઘણાં પાંચ-પાંચ, દશ-દશ લાખ ભેગાં કરે છે માણસો ઓલાં જ્યાં આપે ને ત્યાં તો. આહાહા ! તમે તો ન્યાલ કરી નાખ્યાં એમ જગત બોલે ધૂળેય નથી હવે સાંભળને ! હવે તારાં આવા કષાયના અભિનંદન દેનારને પણ મિથ્યાત્વનું પાપ લાગે છે અને આ અભિનંદન જે ઝીલે છે મને (મારા) વખાણ

કરે છે એમ માને છે એ પણ મિથ્યાત્વ અજ્ઞાનને સેવે છે. આહાહાહા !

આંહી તો પ્રભુ સર્વજ્ઞ ત્રિલોકનાથ જિનેશ્વરદેવ પરમેશ્વર–ત્રિકાળજ્ઞાની, જેને ત્રણકાળનું જ્ઞાન છે એ પરમાત્મા ફરમાવે છે એ સંતો, આડતિયા થઈને જગત પાસે જાહેર કરે છે. માલ તો પ્રભુના ઘરનો છે. આહાહાહા !

એ શુદ્ધનયનું અવલંબન લે છે આશ્રય ‘ તેઓ જ ’ બીજા નહીં એમ. વર્તમાન પર્યાયનો આશ્રય કરે, રાગનો આશ્રય કરે એ બિલકુલ મિથ્યાદૃષ્ટિ છે. આહાહાહાહા ! તેઓ જ સમ્યક્ અવલોકન કરતાં હોવાથી સમ્યગ્દૃષ્ટિ છે. આહાહા ! પણ બીજા સમ્યગ્દૃષ્ટિ નથી એમ લેવું. કૌંસમાં કહ્યું કે શુદ્ધનય, અશુદ્ધનયનો સર્વથા આશ્રય કરે, એટલે શું કીધું ? કે ત્રિકાળી જ્ઞાયકનો આશ્રય કરે છે, એને પણ પર્યાયમાં અશુદ્ધતા છે એવું લક્ષ છે. લક્ષ છે. અવસ્થામાં રાગ છે એવું લક્ષ છે પણ આશ્રય આનો (જ્ઞાયકનો) કરે છે, અને એનો સર્વથા લક્ષ જ નથી. જેને, અશુદ્ધતા છે જ નહીં પર્યાયમાં, એ તો ભૂલ કરે છે. અશુદ્ધનયનો સર્વથા આશ્રય કરે છે. એનો અર્થ થયો કે સમ્યગ્દૃષ્ટિ પણ કથંચિત્ અશુદ્ધનો આશ્રય કરે છે એટલે કે પર્યાયમાં અશુદ્ધતા અપૂર્ણતા છે એવું એને ખ્યાલમાં છે છતાં આશ્રય કરે છે ત્રિકાળનો. સમજાણું કાંઈ ?

અરે ! આવું કયાં નવરા હોય છે. આહાહા ! અરે, મોટા રાજાને મોટા કરોડપતિ મરીને એ બકરીની કૂખે બચ્ચાં થાય, એ ઢેઢ ગરોળીની કૂખે, આહાહાહા ! કેટલાંક તો કરોળિયા થાય, કાં ભમરા થાયને અરે ! પ્રભુ ! તને ખબર નથી બાપુ ! આહાહા ! જેણે આ એક જ પ્રભુનો આશ્રય લીધો જેણે, તે એક જ સમ્યગ્દૃષ્ટિ અને ધર્મી છે. બાકી જેટલા પરનો આશ્રય લઈને પડયાં છે, એ બધા મિથ્યાદૃષ્ટિ છે.

ત્યારે આંહી અશુદ્ધનયનો સર્વથા આશ્રયનો અર્થ કે, “ જ્ઞાનીને પણ અશુદ્ધનયનો આશ્રય છે. ” એવું અંદરમાં આવે એનો અર્થ આટલો, એ ૧૪ મી ગાથામાં આવે છે, અર્થમાં. સ્વનો આશ્રય લેવાની વાત એક જ છે. છતાં પર્યાયમાં અશુદ્ધતા છે એટલું લક્ષ તો હોવું જોઈએ, પર્યાય છે, અશુદ્ધતા છે, એ લક્ષ હોવું જોઈએ. પછી આશ્રય લેવો નહિ એનો, પણ અશુદ્ધતા બિલકુલ છે જ નહીં પર્યાયમાં તો તો એ લક્ષ ચૂકી જાય છે તો અશુદ્ધતા ટાળવી એ પણ રહેતું નથી. આહાહા ! સમજાણું કાંઈ ?

સમજાણું કાંઈ આવે છે ને ? સમજાણું હોય તો તો થઈ રહ્યું. આ તો કઈ પદ્ધતિથી ને કઈ રીતથી કહેવાય છે, કોની તરફ વલણ જાય છે એટલું સમજાય છે ? આહાહા ! જેઓ અશુદ્ધનયનો એટલે કે બીજાઓ, સમ્યગ્દૃષ્ટિ નથી. આહાહા ! જેને પર્યાયનો અને રાગનો ને નિમિત્તનો આશ્રય છે લ્યે છે એ સમ્યગ્દૃષ્ટિ નથી, એ મિથ્યાદૃષ્ટિ અજ્ઞાની છે. આહાહા ! એ ચારગતિમાં નરક નિગોદમાં જવાનાં ભાવને સેવે છે ઈ. આહાહાહા !

‘ માટે કર્મથી ભિન્ન આત્માના દેખનારાઓએ ’ છે ? છેલ્લી લીટી, પુણ્ય ને પાપના ભાવ, દયા દાન વ્રત ભક્તિ પૂજાનો ભાવ એ કર્મ છે વિકાર છે. આહાહાહા ! એનાથી ભિન્ન દેખનારાઓએ એ રાગની ક્રિયાના કાર્યથી પ્રભુ ભિન્ન છે. કેમકે એનાથી રહિત થઈ શકે છે તો સહિત હોય તો રહિત થઈ શકે નહીં. ખરેખર દ્રવ્ય–વસ્તુ રાગ સહિત છે જ નહીં, એથી રાગ રહિત થઈ શકે છે. આહાહા ! સમજાણું કાંઈ ?

તેઓ કર્મથી ભિન્ન રાગથી ભિન્ન, એ વિકલ્પ ઊઠે છે. ગુણી ભગવાન અનંતગુણનો ધણી અને એનું જ્ઞાન આનંદ એવો ગુણ, એવો જે ભેદ ઊઠે વિકલ્પનો રાગ, આહાહા ! એનાથી પણ ભિન્ન કર્મથી ભિન્ન દેખનારા, એવા રાગથી પણ ભિન્ન જાણનારા.

આરે... આવી વાતું હવે ક્યાં ? ચોવીસ કલાકમાં-માથાકૂટમાં પડયા છે તે હવે એને આવું ત્યાં લઈ જવો અંદર. કોઈ દિ ' જોયો નથી-જાણ્યો નથી ત્યાં એને અવલોકન કરવા લઈ જવો. બાપુ ! એનો પ્રયત્ન અનંતગુણો છે. સુમનભાઈ ! આહાહા !

અત્યારે તો બહારમાં ગોટા વાળ્યા છે સંપ્રદાયમાં તો આખી વાત. બધી ખબર છે ને ! સંપ્રદાયમાં કોક વ્રતને ધર્મ મનાવે, કોઈ દયાને મનાવે કોઈ ભગવાનની ભક્તિને ધરમ મનાવે (સાધકને ય) હોય છે-શુભભાવ હોય છે. પૂરણ વીતરાગ ન થાય, ત્યાં સુધી આત્માનું અવલંબન હોવા છતાં શુભરાગ આવે પણ એ છે બંધનું કારણ. એ ધર્મનું કારણ ને મોક્ષનું કારણ નથી. આહાહા !

આંહીયા તો કહે છે " કર્મથી ભિન્ન આત્માના દેખનારાઓએ " આહાહા ! કર્મ શબ્દે આંહી રાગ છે. રાગથી જુદો પ્રભુને દેખનારાઓએ, " વ્યવહારનય અનુસરવા યોગ્ય નથી " એ રાગને અવલંબવા યોગ્ય નથી. આહાહાહાહા ! એ દયા, દાન અને વ્રતના ભાવને અનુસરવા લાયક નથી. આહાહાહાહા ! સમજાણું કાંઈ... ?

એ અગિયાર ગાથા. હવે એનો ભાવાર્થ. ઓલી સંસ્કૃત ટીકા હતી. ટીકામાં ઘણી ગંભીરતા ભરી છે, એને ચાલતી ભાષામાં જરી ભાવાર્થ સમજાવે છે.

(ભાવાર્થઃ-) અહીં વ્યવહારનયને અભૂતાર્થ, એટલે ? કે વર્તમાન રાગ થાય દયા-દાનનો તેને અને એ રાગને જાણનારી (જ્ઞાનની) વર્તમાન પર્યાયને અભૂતાર્થ કીધી. એ ' છે નહીં ' -એનામાં છે ખરી, પણ વસ્તુની દૃષ્ટિ કરાવવા વસ્તુમાં નથી માટે તેને નથી એમ કહ્યું છે. એ પર્યાય જ નથી રાગ જ નથી. આહાહા ! કેમકે એનો આશ્રય કરવાલાયક નથી. આહાહાહા ! એક સમયની જે દશા છે જાણવાની દશા જાણનારો ત્રિકાળી પ્રભુ છે પણ એની વર્તમાન દશા જે પલટતી-હલચલ થતી દશા વિચારની (જ્ઞાનની) એ આંહી નથી એમ કહ્યું ! ' નથી ' કહ્યું. એ ગૌણ કરીને ' નથી ' એમ કહ્યું છે- એમ કહે છે જુઓ ! અભૂતાર્થ (કહ્યું !)

અને શુદ્ધનયને ભૂતાર્થ કહ્યો છે. ત્રિકાળી ચીજને સત્ય કીધી અને પર્યાય અને રાગને અસત્ય કહ્યું. જેનો વિષય વિદ્યમાન ન હોય જેનો વિષય જ હોય નહીં, અસત્યાર્થ હોય તેને અભૂતાર્થ કહે છે; આ અભૂતાર્થની વ્યાખ્યા કરી. પહેલાં ગાથાનો અર્થ છે ને એનો અર્થ કહે છે. નય એટલે જાણવાની દશા. એમાં એક વ્યવહારનય એટલે વર્તમાન પર્યાયને અવસ્થાને અને રાગને જાણે એ વ્યવહારનય; અને એ જ્ઞાનની પર્યાય શુદ્ધ ત્રિકાળને જાણે એ નિશ્ચય (નય !) શુદ્ધનય.

આંહી વ્યવહારનયને જુઠ્ઠી કહી અભૂતાર્થ કહ્યો અને શુદ્ધનયને સત્ય કીધી, છે એમ કહ્યું. હવે એનો વિષય અવિદ્યમાન હોય-અસત્યાર્થ હોય, વ્યવહારનો વિષય ' નથી ' એ માટે એને અભૂતાર્થ કીધી છે. કઈ અપેક્ષાએ એ કહેશે, તેને અભૂતાર્થ કહે છે. આહાહાહા ! શું કીધું ઈ ? વ્યવહારનય એટલે વર્તમાન પર્યાય અને દયા દાનનો રાગ, એને જાણનારી જે નય છે જ્ઞાનનો

અંશ વ્યવહાર, તેને આંહી જુદી કહી, ‘ નથી ’ એમ કહ્યું, અભૂતાર્થ છે એમ કહ્યું અને ત્રિકાળી ચીજને સત્ય છે ને ભૂતાર્થ છે એમ કીધું. હવે એનો અર્થ કે જેનો વિષય નથી, તેને અભૂતાર્થ કહેવાય, છે ને ? આહાહા ! અસત્યાર્થ કહેવાય. વ્યવહારનયને અભૂતાર્થ કહેવાનો આશય એવો છે–હવે કહે છે એની વર્તમાન પર્યાય અને રાગને (વ્યવહારનય) જુદી છે; નથી (અસત્યાર્થ) છે એમ કહેવાનો આશય (એવો છે કે) –શુદ્ધનયનો વિષય તો અભેદ છે. આહાહા !

શું કહ્યું ? અંદર સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવ, ધર્મની પહેલી સીઢીવાળો જીવ, એનો વિષય છે એ તો ત્રિકાળી અભેદ અખંડ છે. ત્રિકાળી આનંદનો નાથ પ્રભુ, નિત્યાનંદ પ્રભુ એ શુદ્ધનયનો વિષય છે. આહાહા ! એ અભેદ છે. ત્રિકાળી ચીજ છે એમાં પર્યાય અને રાગનોય ભેદ નથી. આરે ! આવી વાતું ? સમજવું.

શુદ્ધનયનો વિષય એટલે શુદ્ધનયનું લક્ષ જે છે તે અભેદ છે એકાકારરૂપ છે. આહાહાહા ! સમ્યગ્દર્શનની પ્રતીતિ જે પર્યાય, એનો વિષય અભેદ છે. ત્રિકાળી એકરૂપ વસ્તુ છે અને તે એકાકાર એક સ્વરૂપે છે. ભેદ અને અનેકતા તેમાં નથી. આ તો મંત્રો છે પ્રભુ ! આહાહાહા ! અત્યારે તો સાંભળવું મુશ્કેલ પડી જાય તેવું છે, જ્યાં જુઓ ત્યાં ધમાલ ! ધમાલ ! ધમાલ ! વ્રત કરો ને અપવાસ કરો ને, ભક્તિ કરો ને... પૂજા કરો ને... એ ય મોટી–રથયાત્રા કાઢો ને... ગજરથ કાઢો ને... ! હાથીને કાઢે છે ને ગજરથ પાંચ–પાંચ લાખ ખર્ચીને. અરે ! બાપા એ તો બધી પરની વસ્તુ છે એમાં કદાચિત્ રાગનો ભાવ મંદ હોય તો પુણ્ય છે પુણ્ય છે તે ભવ છે ને ભવ છે તે સંસાર છે. આહાહાહા ! સમજાણું કાંઈ ?

આંહીંયાં તો ખુલાસો પંડિતજી એવો કરે છે. ભઈ ! આંહી વ્યવહારનયને જુદી કીધી એટલે વર્તમાન પર્યાયને, રાગને ‘ નથી ’ એમ કહ્યું અને ત્રિકાળી વસ્તુ છે તેને સત્ય કહીને ‘ છે ’ એમ કહ્યું. એનો અર્થ શું ? કે વ્યવહારનયનો વિષય અભૂતાર્થ કહ્યો એનો અર્થ કે જેનો વિષય નથી. છે ? તેને અભૂતાર્થ કહે છે, વ્યવહારનયને અભૂતાર્થ કહેવાનો આશય એવો છે કે–શુદ્ધનયનો વિષય અભેદ, એકાકારરૂપ, નિત્ય દ્રવ્ય છે. નિત્ય દ્રવ્ય પ્રભુ કાયમ રહેનારો ભગવાન, કાયમ ભગવાન અનાદિ છે ને અનંતકાળ એમ ને એમ રહેનારું તત્ત્વ ધ્રુવ, એ ધ્રુવ તત્ત્વ જે છે તે (જ્ઞાયકભાવ) સમ્યગ્દર્શનનો વિષય છે. આહાહા ! એ શુદ્ધનયનો વિષય છે !

ભાષા તો સમજાય એવી છે પણ ભાવ બાપુ જેમ છે, એમ છે. અરે ! જે કરવું જોઈએ એ પહેલું કરે નહીં ને બાકી મૂકીને બધા થોથાં. આહાહા !

શું કીધું ? ત્રિકાળી વસ્તુનો વિષય કરનાર નય અથવા સમ્યગ્દૃષ્ટિનો વિષય અભેદ છે. જેમાં એક સમયની પર્યાયનો પણ એનો વિષય નથી. એ તો ત્રિકાળી એકાકારરૂપ અભેદ–ભેદ વિનાની ચીજ વસ્તુ છે પ્રભુ. એકાકાર–એક સ્વરૂપે, તે પણ નિત્ય દ્રવ્ય છે એ તો, કાયમ રહેનારી ચીજ છે, પલટતી જે અવસ્થા, બદલતી અવસ્થા છે એ તો વર્તમાન ક્ષણિક છે અને કાયમ રહેનારી ચીજ એ પોતે તો નિત્ય ને ધ્રુવ છે. આહાહા !

આત્મામાં બે પ્રકારઃ એક બદલતી અવસ્થા; ક્ષણે ક્ષણે વિચાર બદલાય અને એક કાયમ રહેનારી ચીજ, કાયમ રહેનારી ચીજ તે નિત્ય છે, બદલતી અવસ્થા તે અનિત્ય અને પર્યાય છે.

હિંમતભાઈ ! કોઈ દિ ’ સાંભળ્યું નથી ને કર્યું નથી ને માથાકૂટ કરીને મરી ગયાં, ન્યાં

એમને એમ જિંદગીમાં અને સરવાળા આવશે. આહાહા ! બાપુ ! એ સરવાળા આવશે જેના ખોટાં છે એના ખોટાં સરવાળા આવશે. (શ્રોતાઃ જેવી રકમો હોય એવો સરવાળો આવે ને) રકમ એક બે ચાર પાંચ આંકડાઓ હોય તો સરવાળો આવે પણ મીંડાં મૂક્યા હોય એનો સરવાળો શું આવે ? (શ્રોતાઃ મીંડાંનો સરવાળો મીંડાં !) મીંડાંનો સરવાળો મીંડાં આવે. આહાહાહા ! આંકડા ભલે મૂકે એક-એક, એક-એક-એક તોય એનો સરવાળો આવે આ દસ આંકડા, પંદર આંકડા, વીસ આંકડા. આહાહા ! એમ જેણે પરનું કર્યું; હું પરનું કરી શકું છું. પરમાં કરવાનો ભાવ થ્યો મારો રાગ ને એ પણ મારી ચીજ છે ને એવા મીંડાં જેણે મૂક્યા છે, એના સરવાળામાં મીંડાં આવશે. આહાહા ! એટલે આત્માનો ભાવ નહીં આવે પણ સંસાર આવશે એમ. આહાહા !

શુદ્ધનયનો વિષય, એટલે સમ્યગ્દર્શન ધર્મની પહેલી દશા, એવા ધર્મીનો વિષય અભેદ છે ચૈતન્ય ચૈતન્ય ચૈતન્ય ચૈતન્ય ચૈતન્ય પ્રકાશ પૂંજ એકાકાર છે એક સ્વરૂપે છે અને તે નિત્ય છે. આહાહા ! તેની દૃષ્ટિમાં-સમ્યગ્દૃષ્ટિની દૃષ્ટિમાં અભેદ, એકાકાર, નિત્ય દ્રવ્ય છે. દ્રવ્ય એટલે વસ્તુ. તેની દૃષ્ટિમાં ભેદ દેખાતો નથી. આહાહાહા ! આ તો મંત્રો છે બાપા ! આ તે કંઈ (એકદમ) કથા-વાર્તા નથી કે હાલી જાય. અરે ! એણે નિજાનંદનો નાથ અંદર અભેદપણે બિરાજે છે અંદર. આહાહા !

એની દૃષ્ટિનો વિષય એ અભેદ છે, એક સ્વરૂપે છે, નિત્ય છે, એવી દૃષ્ટિએ દેખનારને-અભેદ ને એકાકાર ને નિત્ય દેખનારને, તેની દૃષ્ટિમાં ભેદ, અભેદને દેખનારને ભેદ દેખાતો નથી, છે ? આહાહા ! શું કીધું ઈ ? ધ્રુવ પ્રભુ છે નિત્ય પ્રભુ, પર્યાય અવસ્થા એ બદલે છે વિચારમાં દશા, પણ વસ્તુ તરીકે તો ધ્રુવ છે. એ ધ્રુવ છે તે અભેદ છે. તે અભેદ-એકાકાર નિત્ય દ્રવ્યને જોનાર એ તો અભેદને જુએ છે. તો અભેદ જોનારને ભેદ દેખાતો નથી. આહાહા ! અંદર આત્મામાં અનંતા ગુણો છે, વસ્તુ છે તે આત્મા અને ગુણો છે તે એની શક્તિ. આંહી એવો અંદરમાં ભેદ છે, પણ અભેદને દેખનારને એ ભેદ દેખાય નહીં. આહાહા !

અરે આવી વાતું હવે બાપુ ! એને વખત જોઈશે. એક મેટ્રિક જેવા પાપના અધ્યાય માટે, સુમનભાઈ ? પાપના અધ્યાય માટે અમેરિકા તમે કેટલું રખડયાં ? અમેરિકા કે નહીં ? ક્યાં હશે ખબર નથી પાછું, બીજાં ઘણાંય જાય છે ને ? લાખ્ખો રૂપિયા ખરચીને અમેરિકા ને આ ફલાણે-ઢીંકણે આફ્રિકા ને. આહાહા ! હેરાન, હેરાન છે. આહાહા !

આંહી તો બીજું કહેવું છે. કે સંસારમાં જ્ઞાન માટે-જાણવા માટે પણ કેટલોક કાળ એને જોઈએ છે ને ? વકીલ થાવું હોય તો એલ. એલ. બી. માટે પણ વખત જોઈએ કે નહીં ? દાક્તર ને એમ. એ. થવું હોય તો પણ કાંઈ વખત જોઈએ કે નહીં ? તમારે આ ધંધામાં ય વખત તો ગયો હશે ને પાંચ, સાત દશ વરસ. આહાહા ! તો... એના પાપના ધંધા માટે પણ કેટલોક વખત જોઈએ તો... આત્માની ઓળખાણ માટે બાપુ કાંઈ વખત ન કાઢ તું ? (શ્રોતાઃ પણ શું કરે ? આખો દિ ' ઓફિસે જવું ને એમાં વખત મળે ક્યાંથી ?) શું કીધું ? (શ્રોતાઃ સવારે આઠ વાગ્યે જાય ને રાત્રે આઠ વાગ્યે આવે) એમના દિકરાની વાત કરી. સવારે જાય ને. અરે ! આહાહા !

જેનો સ્વભાવ અભેદ ને એકાકાર છે, એ ચીજને જેણે અંતર દેખવી છે તેને દેખનારને

અહીંયા ધર્મી અને સમ્યગ્દૃષ્ટિ કહે છે અને એ સમ્યગ્દૃષ્ટિને અભેદ ઉપર દૃષ્ટિ હોવાથી / અભેદમાં ગુણોરૂપી ભેદ છે છતાં અભેદ ઉપર દૃષ્ટિ હોવાથી તેને અભેદમાં ભેદ દેખાતો નથી. માળે ! આવી વાતું હવે.

વસ્તુ જે જ્ઞાયક ચૈતન્ય જ્યોત છે; ચૈતન્યના પ્રકાશનો પૂંજ પ્રભુ આત્મા, એમાં શરીર કર્મ ને આ દેશ ને એ તો છે નહીં એમાં, પણ એમાં પુણ્ય ને પાપના ભાવ જે દયા, દાન, કામ, ક્રોધના એ પણ છે નહીં, પણ એ અભેદમાં, ભેદેય નથી. આહાહા ! સમજાય છે કાંઈ ?

જેની ચૈતન્યપ્રકાશ સત્તા છે. એવો જે ભગવાન આત્મા, ચૈતન્યના પ્રકાશનું હોવાપણું જેનું ત્રિકાળી છે, એને દેખનારને સમ્યગ્દૃષ્ટિ અને સમ્યગ્જ્ઞાની તેને અવલોકનારને–અભેદ દેખતાં તેને ભેદ તેમાં દેખાતો નથી. આહાહા ! છે ? તેની દૃષ્ટિમાં ભેદ દેખાતો નથી, માટે તેની દૃષ્ટિમાં ભેદ અવિદ્યમાન, અસત્યાર્થ કહેવો જોઈએ. આહાહા ! જેણે દૃષ્ટિને સંયોગ ઉપરથી છોડી દયા દાનના વિકલ્પથી પણ છોડી, એક સમયની પર્યાયના ભેદથી છોડી, અને ગુણ ગુણીના ભેદથી પણ દૃષ્ટિ છોડી, અને જેણે સમ્યગ્દર્શનમાં અભેદને દેખ્યો. આહાહાહાહા ! હજી તો ચોથા ગુણસ્થાનની વાત ચાલે છે.

શ્રાવક કહેવા કોને એ બધા સમજવા જેવી વાતું છે બાપા ! આ બધાં વાડાના શ્રાવક તો બધા સાવજ છે. આ મુનિ કોને કહેવા બાપુ ? એ અલૌકિક વાતું છે ભાઈ, આહાહા ! જેને અતીન્દ્રિય આનંદની દશામાં છોળ્યું ઊડતી હોય છે; જેમ દરિયામાં ભરતી આવે છે જેમ પાણીની, એમ મુનિની દશામાં અતીન્દ્રિય આનંદથી ભરેલો ભગવાન અતીન્દ્રિય આનંદની છોળ્યું આવે એને. આહાહાહાહા ! એને મુનિ કહીએ બાપુ ! નાગા થઈને ફરે ને લૂગડાં ફેરવ્યાં ને બાવા થઈ ગ્યાં માટે સાધુ ? આહાહાહા !

અતીન્દ્રિય આનંદનો નાથ પ્રભુ સચ્ચિદાનંદ જેને અનુભવમાં આવ્યો છે એણે અભેદને જોયો છે, અને જે અભેદમાં ઠર્યા છે અંદરમાં, અતીન્દ્રિય આનંદમાં જામી ગયાં છે એને અહીંયા સાધુ અને મુનિ કહેવામાં આવે છે.

બહુ ફેર પણ આ તો વાતે વાતે ફેર; હિંમતભાઈ ! મુંબઈમાં મળે એવું નથી ત્યાં ધૂળમાંય મળે એવું નથી ન્યાં બોટાદમાંય ન્યાં રખડારખડ કરીને. આહાહા ! અહીંયાં તો પ્રભુ એમ કહે છે કે જેણે આત્મા નિત્ય વસ્તુ, એને જેણે જોઈ અંદર અભેદને, તે અભેદમાં ભેદ તેને છે ખરો અંદર ગુણ ભેદ, ગુણીની દૃષ્ટિ કરતાં અંદર ગુણ છે. પણ અભેદમાં ભેદ દેખાતો નથી, માટે તે અભેદની દૃષ્ટિની અપેક્ષાએ ભેદ દેખાતો નથી. આહાહા ! માટે તેની દૃષ્ટિમાં ભેદ જૂઠો છે, એમ કહેવાય છે. આહાહા ! અભેદમાં ભેદ છે, પણ અભેદને દેખનારને ભેદ દેખાતો નથી. ભેદ દેખાતો હોય તો અભેદ દેખાતું નથી. આહાહા !

આવો ધરમ કોઈ કહે કે નવો કાઢયો હશે આવો ? બાપુ ! અનાદિનો મારગ આ છે પણ જગતમાં બહાર પડયો નહોતો અને આંહી આંધળે–આંધળું હાલતું 'તું ખાતું. આહાહા !

આંહી તો કહે છે, વર્તમાન દશા ને રાગ આદિ અથવા ગુણભેદ, એનો વિષય વ્યવહારનયનો છે ઈ. એ વ્યવહારનયનો વિષય તેને જૂઠો કીધો. ' નથી ' એમ કહ્યું ? કેમ ? કે જેણે અંદર ગુણ ગુણીના ભેદનો પણ વિકલ્પ છોડી દીધો છે, અને જેણે દૃષ્ટિને ત્રિકાળી ધ્રુવમાં

જોડી દીધી છે. એ અભેદને દેખનારને એનાં અનંતાગુણો ગુણીના ગુણ ભેદરૂપ છે, છતાં તેને– અભેદને દેખનારને ભેદ દેખાય નહીં. સમજાણું કાંઈ... ? આહાહા !

આવી વાતું છે આ. આવો ઉપદેશ ક્યાંથી કાઢયો ? આહાહા ! એ ભગવાનનો ઉપદેશ છે બાપુ ! આહા ! તીર્થંકરદેવ જૈન શાસનના શિરોમણિ પરમાત્મા એની આ વાણીમાં આવ્યું, એ જગત પાસે જાહેર થાય છે. આહાહા ! અહીં કહેવાનો આશય શું છે ? કે પર્યાયને– છે પર્યાય, ગુણ ગુણી ભેદ પણ છે, રાગ પણ છે, એ બધો વ્યવહારનયનો વિષય છે વર્તમાન અને ત્રિકાળી દેખનારને નિશ્ચયનયનો વિષય છે. તો ત્રિકાળી અભેદને દેખતાં એમાં ગુણ ગુણીનો ભેદ, અભેદને જોતાં ભેદ દેખાતો નથી. આહાહા !

એથી અભેદને જોતાં ભેદ દેખાતો નથી માટે તે ભેદને વ્યવહારનયનો વિષય ગણી અને ' નથી ' એમ કહ્યું છે, પણ બિલકુલ નથી જ એમ નહીં. વ્યવહારનયનો વિષય નથી જ / આંહી તો નથી એમ કહ્યું છે, પણ ' નથી ' એમ કહેવાનો આશય શું ? કે ત્રિકાળીમાં દૃષ્ટિ પડી છે ધર્મીની, એમાં ભેદ દેખાતો નથી, માટે તેને ભેદ નથી અને ભેદ જૂઠો છે. એમ કહ્યું ! પણ ભેદપણે ભેદ અને પર્યાયપણે પર્યાય નથી એમ નહીં.

એની વાત કરશે... (પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ !)